

IS HET COMPLEX OF BEN JE ONZEKER?

Voorlopige resultaten van een kwalitatief onderzoek naar het samenvoegen van expertise bij integraal werken met risicojeugd

INTRODUCTIE

Risicojeugd ervaren ernstige problemen op diverse leefgebieden, zoals op school en/of met vrienden. Er zijn vaak veel hulpverleners betrokken en er is regelmatig crisis. Bij risicojeugd is het cruciaal om expertise van professionals vanuit verschillende disciplines en organisaties te integreren. De hulpvragen van risicojeugd overstijgen namelijk de expertise van één professional, dienst of organisatie (Nootboom et al., 2020). Maar, het integreren van de verschillende expertises gaat niet vanzelf. Het is een uitdaging om vanuit verschillende expertises goed met elkaar samen te werken, en tijdig de juiste expertise te betrekken. In dit onderzoek kijken we daarom naar op welke manier het samenvoegen van expertise van meerwaarde kan zijn bij integraal werken met risicojeugd en welke uitdagingen er zijn bij het integreren van deze expertise. In deze factsheet behandelen we de eerste voorlopige resultaten op basis van diepte interviews met professionals vanuit verschillende regio's en functies.

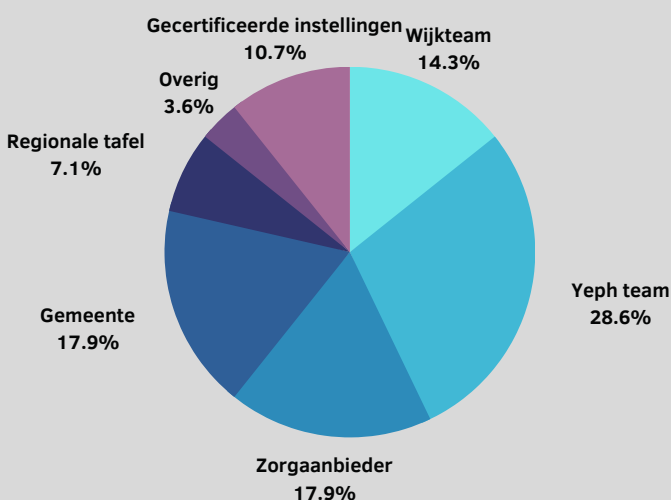
Dit onderzoek maakt deel uit van het project "Van papier naar praktijk" van de Academische Werkplaats Risicojeugd. Het doel van dit project is om inzicht te geven in hoe een integrale aanpak voor risicojeugd, die op papier bestaat uit werkzame elementen, in de praktijk zo ontwikkeld kan worden dat deze aanpak ook werkt. Hiervoor onderzoeken we het samenwerkingsverband Yeph, met een focus op het expertiseteam van Yeph (hierna het Yeph team).

METHODE

In 2022 zijn 28 interviews gehouden met verschillende professionals die werkzaam zijn in vier jeugdzorgregio's waarin het Yeph team actief is (Utrecht West, Zuidoost Utrecht, Utrecht Stad en Lekstroom) of in het Yeph team zelf. Een overzicht van de respondenten is hiernaast weergegeven.

Per regio zijn in ieder geval 3 tot 6 verschillende ketenpartners gesproken. Deze interviews zijn na transcriptie open gecodeerd, waaruit de voorlopige resultaten volgden.

Tijdens een leerbijeenkomst in februari 2023 is met verschillende vertegenwoordigers gesproken over het integreren van expertise bij risicojeugd. Deze tegenwoordigers werkten in een van de vier jeugdzorgregio's bij partijen als wijkteams, gecertificeerde instellingen, gemeenten en zorgaanbieders.

EXPERTISE: WAT IS HET?

Expertise is voor alle professionals een breed begrip. Het gaat om kennis en ervaring op een bepaald gebied. Met name **ervaring** wordt bij expertise omtrent risicojeugd genoemd als essentieel: je hebt vlieguren nodig om expertise op te bouwen in een bepaalde context (zoals thuis of op een behandelgroep). Ervaring is ook van belang in het samenvoegen van expertise: door ervaring met elkaar als professionals op te doen, weet je wat de expertise van de ander is en kan betekenen

Tevens benoemen professionals dat expertise binnen elk domein voldoende aanwezig is. Maar dat het zoeken is wie expertise over de domeinen heen heeft. Juist omdat risicjongeren op verschillende domeinen zorg nodig hebben. Expertise om domeinoverstijgend te kunnen werken en kijken is bij het integraal werken met risicojeugd van belang.

"Juist door die complexiteit heb je heel veel expertise nodig"
- Ketenpartner

PROCES TOEVOEGEN EXPERTISE

Bij het toevoegen van expertise vinden twee processen plaats: 1) intern en 2) extern. Dit is inherent aan het werkproces van de professional. Expertise kan vervolgens op drie niveaus worden ingeschakeld.

INTERN PROCES

Dit proces focust zich op de individuele professional.

- Grenzen aan de eigen expertise: als de professional de grenzen aan de eigen expertise kent, weet de professional wanneer expertise ingeschakeld moet worden.
- Kennis waar andere expertise is: op het moment dat de professional niet weet waar andere expertise te vinden is, kan die expertise niet ingeschakeld worden.

EXTERN PROCES

Dit proces focust zich op professionals onderling.

- Werkproces in het werkproces zijn momenten ingebouwd waarin men automatisch expertise toevoegt. Dit is zowel binnen een organisatie (in maatjes werken, intervisie) als tussen organisaties (aanmelding via Yeph team voor Yeph-voorziening, eerst verwijzing nodig van wijkteam). Dit beïnvloedt het interne proces van de professional.

NIVEAUS SAMENVOEGEN EXPERTISE

Het inzetten van expertise vraagt om goede afwegingen: waarom schakel je bepaalde expertise in? Onderstaande niveaus helpen om te bepalen of en op welke manier expertise samengevoegd kan worden.

Organisatie

Inzet expertise: bijv. door het betrekken van een partij met mandaat, het organiseren van een doorbraaktafel.

Overwegingen om expertise op dit niveau al dan niet in te schakelen:

- **Toegang**: heb ik toegang tot expertise?
- **Werkproces**: loopt het traject vertraging op als ik expertise toevoeg?
- **Gevolgen**: wat zijn de gevolgen als ik geen expertise inschakel?
- **Mandaat**: is er binnen het team rondom het gezin voldoende mandaat om de zorg te realiseren?

Mogelijke meerwaarde: bijv. realiseren van een doorbraak, zorg gerealiseerd voor een jongere.

Professional

Inzet expertise: bijv. door middel van intervisie, of sparren met een collega.

Overwegingen om expertise op dit niveau al dan niet in te schakelen:

- **Onzeker**: ik weet niet zeker of ik dit kan, helpt het als ik expertise inschakel?
- **Kennis**: beschik ik over voldoende (inhoudelijke) kennis?
- **Belang tegenspraak**: beland ik in een tunnelvisie als ik geen expertise inschakel?
- **Handelingsverlegen**: ik durf dit niet, kan iemand mij hierbij helpen?

Mogelijke meerwaarde: bijv. steun, voorkomen tunnelvisie, inzicht in blinde vlekken, grenzen van de eigen expertise uitbreiden of duidelijker af kunnen bakenen.

Gezin

Inzet expertise: bijv. het meedenken op casusniveau over de problematiek van het gezin.

Overwegingen om expertise op dit niveau al dan niet in te schakelen:

- **Problematiek gezin**: vraagt de problematiek van het gezin om het toevoegen van expertise?
- **Schade gezin**: als ik wel of geen expertise toevoeg, breng ik daarmee schade toe aan het gezin?
- **Behoeftte gezin zelf**: heeft het gezin behoefte aan aanvullende expertise?
- **Lengte traject**: is het gezin kort of lang bij mij in zorg?

Mogelijke meerwaarde: bijv. brede blik op gezinsfunctioneren, aansluiten bij behoefte van het gezin.

VOORLOPIGE CONCLUSIE

De voorlopige resultaten onderstrepen dat het samenvoegen van expertise bij integraal werken met risicojeugd op verschillende niveaus van toegevoegde waarde kan zijn. Inzicht in de verschillende niveaus helpt om te bepalen of expertise wel/niet en op welke manier ingevlogen moet worden. Al met al is het integreren van expertise bij het verlenen van zorg aan risicojeugd een complex en gelaagd proces dat zorgvuldig moet worden overwogen.

"Volgens mij gaat het ook heel erg daar om. Om je daarin [als professional] kwetsbaar op te durven stellen of ook eens te zeggen: 'Ik weet het even niet meer, ik heb hulp nodig'."
- Professional tijdens leerbijeenkomst

Vragen? Neem contact op met [Laura Veerman](#).

Literatuur

Nooteboom et al., (2020). An integrated approach to meet the needs of high-vulnerable families: a qualitative study on integrated care from a professional perspective. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 14(18), 1-17.